

ایشان مستحضر باشند و نیز باید این سردمداران بدون اجازه نگذرانند کسی از نظامی وارد خاک ایشان شود ولو یک نفر باشد نه اینکه اینطور غیر منظم باشد.

آقای حاج امام جمعه - در این شصت ساله اخیره از بس که خون مانجمد گردید وحس - ملیت مان کم شده می خواهن ما را مطیع نمایند ولی مانی خواهیم مطیع شویم بلکه ما هم می خواهیم مثل دیگران مطاع و آزاد باشیم و تمام بشریک جنس هستند و حقوقشان مساویست پس چه ندارد یک اندازه همسایه که قوت پیدا کرد قشون وارد خاک مانایید ولو چند نفری باشد و پارلمان ما از وزیر امور خارجه توضیحات این مطلب را بخواد او در جواب می گوید که اقدامات لازمه شده و خواهد شد و ما باین قانع شویم و الله من باین جواب راضی نخواهم شد مادامیکه اول ریشهای سفید ما علماء بشون خودمان در آن حدود رنگین شود نخواهیم گذاشت یک نفر وارد خاکمان شود دست تمدنی برض و ناموس مان دراز کنند.

آقای میرزا ابوالحسن خان - در این مخصوص کمسیون خارجه مذاکرات زیاد شده که بیست و دو نفر سوار هندی که بیست نفر سوار و دو نفر صاحب منصب است با هم حفظ مبدن نفت و بیست و هفت نفر قزاق با پنج نفر صاحب منصب برای قونسولگری تبریز وارد شده و مکرر هم مذاکره این مطلب شده است و یک اندازه هم وزیر امور خارجه حق دارند اگر چه ماقانع نشده ایم و تمام مذاکراتی هم که در این باب بعمل آمده در دفتر کمسیون خارجه ثبت است اگر آقایان میخواهند اطلاع حاصل نمایند رجوع بآن نمایند وزیر خارجه هم اقدامات در این باب کرده اند و البته هر کس از ره پای خارجه در این خاک است در حمایت دولت علیه بوده هست و ملت ایران با جان و مال در حفظ جان و مال آن ها میگوشتند و گمان این است توضیح ثانوی که وزیر امور خارجه در این باب بدهند باعث خوشوقتی همه بشود.

رئیس - این مراسله ایست که از طرف سفارت کبری عثمانی رسیده است قرائت می شود (قرائت شد قریب باین مضمون جناب مستطاب مشفق مهربان مراسله که از طرف پارلمان نوشته شده بود رسیده زیاد موجب شرف و خرمی گردید از اتحاد و مناسبات دولتیین علیتین همیشه منتظر ترقی و تمدن و رفح حوادث و انقلاب بوده اینک دوستار جناب مستطاب اظهار میدارد که بنا بر آنچه اعلیحضرت شفاهاً باین دوستدار فرموده اند قصدی درباره پارلمان نداشته و در آتی هم نخواهند داشت در این موقع تبریک دوستانه گفته همیشه اتحاد و اتفاق بین دولت و ملت را طالب میباشد و نیز مراسله که از طرف سفارت آلمان رسیده بود قریب باین مضمون قرائت شد جناب مستطاب مشفق مهربان مراسله شما واصل شد و بر مطالب آن استحضار حاصل کرده تمام دول متجابه که خواستار سعادت ایرانند تمامی منتظر رفح این افتخاشات و انقلابات بوده بر حسب حسابات و جدانه و انسانیت برای رفح این فائله بحضورهایونی شرف شده و اعلیحضرت فرمودند

که هیچ وقت نسبت به پارلمان قصدی نداشته و ندارم لذا بنا بر آنچه که شفاهاً باین دوستدار فرموده اند بر طبق قانون اساسی رفتار میفرمایند و انشاء الله در آتی هم موافقت فرموده عمل بقانون اساسی خواهند فرمود در این موقع دوستدار از طرف دولت مضمون متبوع خود بیارلمان اظهار تبریک می نماید و همیشه دولت آلمان طالب ترقی دولت علیه بوده کمال اتحاد و رابطه دولتی را داشته و دارد.

رئیس - در حقیقه از این احساسات مأمور این دو دولت کمال خوشوقتی و امتنان را داریم.

آقای میرزا ابوالحسن خان - چنانچه در آن دو مرقوم سابق از سفارت روس و انگلیس رسیده بود نوشته بودند که مراسله مجلس رسیدن گتم که مراسله بوده و بیان نامه بوده همین طور اینجام عرض می نمایم که مجلس بسفر آلمان بلکه بتمام سفر مراسله نوشته بیان نامه نوشته بوده (مجلس ختم شد)

مذاکرات روز پنجشنبه

چهارم شهر ذی الحجه

الحرادار شورای ملی

خلاصه مذاکرات روز سه شنبه دوم را آقای میرزا مرتضی قلیخان قرائت کردند

امروز آقای متمدناتولیه و کیل محترم زاده مقدسه حضرت عبدالعظیم علیه السلام را با کمال تجلیل و توقیر و احترام بمجلس مقدس وارد کردند.

رئیس - جناب متمدناتولیه نماینده و وکیل حضرت عبدالعظیم هستند و انشاء الله مبارک است و البته اعتبارنامه ایشان در کمسیون انتخابات قرائت و ملاحظه شده و صحیح است

آقای حاج امام جمعه - غیر از اعتبار نامه ایشان که صحیح است قریب دوازده نفر از اهالی آنجا بهمراهی ایشان آمده و برای شهادت حاضرند چه اعتبارنامه بهتر از این است

آقای شیخ حسین - خیلی افسوس می خورم با وجود اینکه وهاف و روزنامه نویسان بی غرض اتصالاً مردم را با اتفاق و اتحاد ترغیب و تحریص مینمایند و غالباً در این رشته تکلم کرده و مینویسند و نیز بنا بر فرمایش جناب حاج امام جمعه قریب دو هزار نفر از اهل حضرت عبدالعظیم بهمراه ایشان آمده و شهادت میدهند.

ممهلاً روز سه شنبه هریزه در این باب به کمسیون انتخابات رسیده که اعتبار نامه ایشان معطل حرف است و الان هم با کمسیون طرف گفتگو هستند و مقصود ما این بود که از حضرت عبدالعظیم و کیلی انتخاب شده موجب تکمیل اتحاد بین اهالی آنجا باشد و انشاء الله انتخاب ایشان مبارک است ولی باید طوری باشد که بعدها بهیچ وجه اسباب زحمت و کلاهی محترم و کمسیون فراهم نشود و خودشان همت نموده این اختلاف را رفع کنند.

آقای میرزا محمود - وظیفه و کلا این است که از هر جا و کیلی بموجب نظامنامه انتخاب شده است او را قبول کنند و مخالفت چند نفر معطل اتحاد استوار نخواهد بود.

رئیس - سلیحه ایست از طرف مجلس نوشته شده قرائت شود (قرائت شد قریب باین مضمون)

چون لازم است هر امیری در موقع خود تکمیل شود لذا آقایان و کلائی که قسم یاد نکرده اند روز پنجشنبه در مجلس قسم یاد نمایند اگر مجلس تصویب نماید (در این موقع همه تصویب کردند و گفتند خیلی لازم است)

وکیل الرعایا - بنده عقیده ام این است که این مطلب باید قانونی شود که کلیه مستخدمین ادارات دولتی در هر کجا نتوانند داخل در خدمتی شوند مگر اینکه در انجمن باالنی پارلایتی و در طهران در مجلس مقدس حاضر شده قسم یاد نمایند.

رئیس - اول باید خود و کلا حاضر شوند برای اینکه و کسانی که از کلا قسم یاد نکرده اند قسم یاد نمایند و از جمله کسانی که قسم یاد نکرده است یکی خود جنده هستم و اگر صلاح است کلام الله مجید را حاضر کرده الان قسم یاد نمایم یا باشد برای موقع دیگر (در این باب اظهار داشتند که در آخر مجلس پس از مذاکره مشغول اینکار شوند) **لسان الحکما** - پس باید در صورتیکه و کلا قسم یاد می نمایند هیئت وزراء جدید هم که قسم یاد نکرده اند حاضر شده قسم یاد نمایند.

رئیس - در صورتیکه پادشاه مملکت و کلا قسم یاد کرده اند البته آنها هم با کمال افتخار حاضر شده قسم یاد می نمایند.

آقا سید حسن تقی زاده - بحکم عقل و وجدان نجات مملکت در اتحاد و اتفاق است و ما وسیله برای این اتفاق و اتحاد در عالم اسلامت غیر از قسم چیز دیگری نداریم پادشاه مملکت قسم یاد کرده اند و همچنین اکثر و کلا بنا بر این معلوم شد که پادشاه و کسانی که قسم یاد کرده اند مایل به ترقی و تأمین این مملکت هستند مگر چند نفری که نفع خود را در هرج و مرج بودن و اغتشاش مملکت می دانند و اطراف شاه را گرفته باعث این انقلابات شده اند اینها همان اشخاصی هستند که قسم یاد کرده اند پس خوبست حضرات بنان مجلس و ملت تمام مستخدمین دولتی حتی ادارات قشونی باقی مانده و کلا همه قسم یاد نمایند بآن شروطت معینه که تا اتحاد کامل بعمل آمده و انشاء الله مملکت بزودی رویت ترقی گذارد

وکیل الرعایا - خوبست حکام ولایات هم به همین ترتیب در وقت مأموریت در مجلس حاضر شده قسم یاد نمایند.

رئیس - این مسئله در همه جا معمول است و استثناء ندارد در صورتیکه اعلیحضرت قسم یاد نمودند تمام مستخدمین دولتی هم در همین حکم هستند و باید قسم یاد کنند (در این موقع رئیس بواسطه سری شدن مجلس از نظر گیان که اغلب آنها اهل حضرت عبدالعظیم بودند معذرت خواسته و توصیه و سفارش در خصوص اتحاد و اتفاق و رفع اختلاف و تقاریر این جناب متمدناتولیه و اخوی ایشان نموده که حتی المقدور در اصلاح امر بکوشید که هیچ وقت مجلس راضی باختلاف و تقاریر نیست و همچنین از آقایان علماء حضرت عبدالعظیم در اتحاد و اتفاق اهالی آنجا خواهش و تاکید نمودند)

(مجلس علنی بمجلس پرسی گردید)